

**Стратегија прикупљања средстава
Еколошког центра „Станиште“
за период 2023–2025**

1) Контекст са фокусом на прикупљање средстава

Почетком 2020. године, чланови нашег удружења спровели су кратко истраживање о томе колики су приходи удружења грађана у Србији, без обзира на област којом се баве. Резултат је да је финансијски положај велике већине удружења тежак.

По подацима Агенције за привредне регистре (АПР), од 33.475 удружења колико је регистровано до 31. децембра 2019. године, више од 26% није имало ни приходе, ни расходе, те су АПР-у доставила Изјаву о неактивности (ИоН). Затим, више од 25% није Агенцији доставило ни Годишњи финансијски извештај (ГФИ), ни поменути Изјаву. Углавном су то удружења која само формално постоје и немају никакве активности, нити приходе. Без обзира на то, због недостављања ових докумената АПР има законску обавезу да тужилаштву поднесе пријаве за привредни преступ, што је у 2019. години учињено против 2752 удружења. На крају, око 8% њих је пријавило минималне приходе, испод 10.000 динара. Тако је у 2019. години укупно око 60% удружења, или њих око 20 хиљада, практично било без средстава, или са минималним приходима.

Ни многи од оних који су имали приходе нису нарочито добро прошли. Приходе мање од милион динара имало је 29% удружења, између 1 и 10 милиона њих 10%, док је њих 452, или само 1,35% имало више од 10 милиона динара. Трендови су неповољни, јер од 2017. године благо расте број или проценат удружења са минималним приходима или без њих, док оних са већим приходима благо опада. У табели и графикону дати су детаљнији подаци о броју и приходима удружења у периоду 2017–2019. године.

Приходи у динарима по Годишњим финансијским извештајима (ГФИ)	2017		2018		2019	
	Број	%	Број	%	Број	%
Изјава о неактивности (ИоН)	7.386	23,95	8.551	26,55	8.729	26,08
0 – 10.000	2.952	9,57	3.011	9,35	2.737	8,17
10.001 – 100.000	3.475	11,27	3.567	11,07	3.038	9,08
100.001 – 1.000.000	6.582	21,34	6.768	21,01	6.490	19,39
1.000.001 – 10.000.000	3.385	10,98	3.681	11,43	3.532	10,55
Више од 10.000.000	467	1,51	512	1,59	452	1,35
Укупно ГФИ и ИоН	24.247	78,63	26.090	81,00	24.978	74,62
Остало (нису доставила, или нису доставила исправне ГФИ/ИоН и друго)	6.591	21,37	6.119	19,00	8.497	25,38
Укупан број удружења грађана, на дан 31. децембра године за коју се подноси ГФИ	30.838	100	32.209	100	33.475	100
Пријаве за привредни преступ (нису доставила ГФИ/ИоН)			3.331		2.752	

Извор: Агенција за привредне регистре. Подаци важе за удружења грађана, савезе и представништва, канцеларије и друге организације страног или међународног удружења. Организација цивилног друштва је шири појам, а ту поред удружења грађана, спадају и фондациије, задужбине, синдикати, струковна удружења, верске организације, већа националних мањина, политичке партије, спортска удружења и неформалне групе, које нису обухваћене подацима.

Приходи Еколошког центра „Станиште“ од оснивања били су искључиво од донација, углавном из страних, јавних и приватних извора. И поред значајних колебања и нестабилности прихода, током целог периода од оснивања припадали смо групи удружења чији су приходи у распону између 1 и 10 милиона динара, што нас у периоду 2017–2019. године сврстава међу најбољих 12–13% удружења у Србији. У табели су приказани укупни приходи нашег удружења од 2009. до 2021. године у динарима и еврима.

Година	Приходи у динарима (годишњи извештаји)	Просечни годишњи курс евра (по НБС)	Приходи у еврима
2009	2.137.000	93,9517	22.745
2010	4.066.000	103,0431	39.460
2011	5.683.000	101,9502	55.745
2012	7.757.000	113,1277	68.570
2013	3.033.000	113,1369	26.810
2014	3.034.000	117,3060	25.865
2015	5.113.000	120,7328	42.350
2016	6.463.000	123,1179	52.495
2017	3.851.000	121,3367	31.740
2018	2.643.000	118,2716	22.350
2019	2.535.000	117,8524	21.520
2020	2.537.000	117,5777	21.580
2021	7.830.000	117,5733	66.600

У ширем контексту рада удружења грађана у Србији, недовољност, нередовност и несигурност прихода нису једини проблеми који оптерећују рад удружења. Можда још већи проблем је неправичност приликом доделе средстава из јавних извора, на свим

нивоима, где је критеријум за додељивање средстава подобност, а не квалитет пројеката. Имамо непосредно искуство са таквим појавама. У мају 2019. године, упутили смо приговор једном министарству на резултате конкурса за удружења грађана. Наиме, од 23 удружења чији су пројекти одабрани за финансирање, чак 10 није испуњавало услове конкурса (основане пар месеци пре, чак и након расписивања конкурса). После неколико дана, добили смо позив од секретара министарства, са прикривеног броја, који нам је понудио „дентлменски договор“, да одустанемо од приговора, а да ће нам се, заузврат, прихватити пројекат на следећем позиву, Ову „понуду“ смо енергично одбили, јер искрено верујемо у принцип независности. Случај смо пријавили организацији Civil Rights Defenders, која га је објавила у свом извештају за 2019. годину.

Посебан проблем који се испољава у последњих неколико година јесу велики захтеви страних донатора по питању административног управљања пројектима, нарочито у програмима подгрантирања, са релативно малом вредношћу гранта. По нашем, али и мишљењима и искуствима удружења са којима блиско сарађујемо, администрација и производња докумената за извештавање постали су најважнија и најзахтевнија активност на пројектима, на коју се троши највише времена и људских ресурса. Ови захтеви донатора нису неоправдани и нису недостижни, али нису ни примерени одобреном износу гранта. То исцрпљује и онако недовољне ресурсе удружења и онемогућава их да се на оптималан начин баве активностима, дакле суштином свог постојања. Тако ћемо добити удружења која ће бити у стању да произведу беспрекорне документе, али то неће бити праћено и жељеним друштвеним променама.

2) Циљеви

Општи циљеви:

- Повећање капацитета удружења за самостално конкурисање за веће грантове и на финансијски већим пројектима.
- Повећање укупних прихода и повећање удела прихода од делатности у односу на укупне приходе удружења.

Грантови

Циљ нам је да до краја 2025. године повећамо укупне просечне вишегодишње приходе за 100% у односу на садашње, тако што ћемо повећати способности и капацитете за самостално и успешно спровођење финансијски већих пројеката.

Самостални приходи

Циљ је да до краја 2025. године повећамо удео самосталних прихода од делатности (консалтинг или покретање производње) на 30% у односу на укупне приходе удружења.

Донације (грађани и привреда)

Не планирамо у наредном периоду да развијамо сарадњу са привредом и да из овог извора имамо приходе, нити да примамо донације од грађана.

Чланарина

Не планирамо у наредном периоду да напаћујемо чланарину.

3) Садашњи извори

Наше удружење се тренутно у потпуности пројектно финансира. Постигнут је одређени степен различитости донатора, јер смо од почетка желели да избегнемо везивање за једног или мали број донатора.

Грантови

- **Билатерални и мултилатерални донатори:** Из овог извора имамо највише донација. Последњих неколико година, добијали смо донације од Европске уније, Амбасаде Краљевине Норвешке, Шведске агенције за међународни развој и сарадњу (SIDA), Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC), и то углавном кроз подгрантирање у оквиру већих пројеката, али и самостално.
- **Приватне фондације:** Фондација за отворено друштво је најзначајнији приватни донатор са којим смо имали сарадњу од 2010. године.
- **Домаћи јавни извори:** Ретко конкуришемо и још ређе добијамо средства од домаћих буџетских извора, јер сматрамо да критеријуми за додели средстава нису правични, а такође желимо да одржимо критичност деловања и кредибилитет ставова. Од јавних извора последњих година добијали смо донације само од Министарства заштите животне средине, као суфинансирање за веће пројекте.

Самостални приходи

- **Предузетничке активности:** Једини извор прихода који није био пројектно финансирана донација била је извршена услуга у 2021. години, израда локалне студије изводљивости и пројекта за решавање проблема сакупљања споредних производа животињског порекла.
- **Услуге:** Не вршимо услуге које могу доносити приходе

Донације

- Корпорације: Нисмо имали донације корпорација
- Појединци: Нисмо имали донације од појединаца
- Догађаји: Нисмо имали донације на догађајима

Чланарина

Не наплаћујемо чланарину, тако да нисмо имали приходе од овог извора.

4) Акциони план

	Тренутни приход из извора	Циљани приход из извора	Активности/кораџи
Билатерални и мултилатерални грантови	70% 3.500.000	60% 6.000.000	- Активан контакт са донаторима (слање мејлова, састанци, представљање идеја) - Позивање донатора на учешће на догађајима, представљање резултата текућих пројеката, представљање идеја - Обука нових чланова за спровођење и администрирање пројеката
Приватне фондације	20% 1.000.000	10% 1.000.000	- Активан контакт са донаторима (слање мејлова, састанци, позивање на учешће на догађајима, презентације идеја)
Домаћи јавни извори	5% 250.000	0% 0	- Надзор над законитошћу конкурса из области заштите животне средине и пољопривреде које расписују органи власти, приговори, јавно објављивање
Предузетничке активности	5% 250.000	30% 3.000.000	- Израда студије изводљивости за покретање социјалног предузетништва или друштвено одговорне производње - Израда пројекта за изградњу производне линије, са предмером и предрачуном радова и опреме
Услуге	0%	0%	
Корпорације	0%	0%	
Појединци	0%	0%	
Догађаји	0%	0%	
Чланарина	0%	0%	

5) Буџет за спровођење стратегије прикупљања средстава

Назив трошка	Износ
- Састанци са донаторима	100.000
- Организација догађаја са учешћем донатора (простор, опрема, освежење)	400.000
- Обуке за нове чланове (простор, опрема, освежење)	200.000
- Израда студије изводљивост	500.000
- Израда пројекта за изградњу	800.000
УКУПНО	2.000.000

Управни одбор Еколошког центра „Станиште“, на седници одржаној 22. августа 2022. године, донео је:

ОДЛУКУ

О усвајању Стратегије прикупљања средстава Еколошког центра „Станиште“ за период 2023–2025

Члан 1.

Усваја се Стратегија прикупљања средстава Еколошког центра „Станиште“ за период 2023–2025.

Члан 2.

Стратегија је саставни део ове одлуке и објавиће се на сајту ЕЦ „Станиште“

Члан 3.

Одлука ступа на снагу даном доношења.

Златија Чочић Краснић
Председница УО ЕЦ „Станиште“

